

Za velikim človekom ostane velika praznina

Alojz Ihan *S človeško in intelektualno širino je navdihoval generacije, s predanostjo znanosti in medicini pa pustil neizbrisen pečat*

Ob smrti profesorja dr. Alojza Ihana, zdravnika, rednega profesorja mikrobiologije in imunologije na ljubljanski medicinski fakulteti, znanstvenika in literata, se vrstijo besede slovesa. Kot poudarjajo njegovi ugledni kolegi, profesorji in znanstveniki, je s svojim delom pustil neizbrisen pečat v slovenski medicini, znanosti in kulturi. Nekaj odzivov so strnili tudi za *Delo*, za katero je Ihan kot kolumnist pisal vse od leta 2018. V našem arhivu je okoli 600 njegovih zapisov, njegova zadnja kolumna je izšla minuli petek. V letih 2019 in 2021 je bil nominiran tudi za Delovo osebnost leta.

SAŠA BOJC

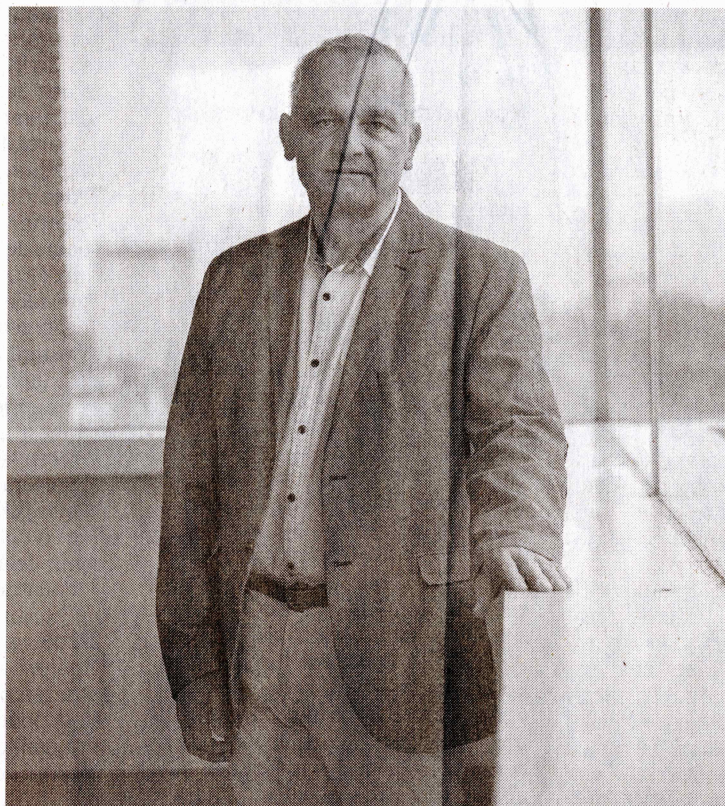
»Ob odhodu Alojza Ihana smo zelo žalostni, prizadeti, sama tudi osebno. Štiri desetletja sva bila ne le kolega in sodelavca, bila sva generacijska prijatelja. Drug do drugega sva imela zelo spoštljiv odnos, ki je v današnjih časih že redkost. Kadar je bilo treba, največkrat zaradi strokovnih reči, sva se vedno poklicala, želela sva slišati razlago, mnenje, potrditev, preveritev pri drugem, in to brez velikih besed.

Za velikim človekom ostane velika praznina, ki se bo zdaj res zelo kazala, saj je imel izjemne sposobnosti na veliko področjih,« je o Ihanovem slovesu povedala virologinja dr. Tatjana Avšič Županc z Inštituta za mikrobiologijo in imunologijo.

»Že med epidemijo smo po jutranjih strokovnih raportih nekoliko pogostejše starejši kolegi še malo posedeli, kaj predebatirali, tudi o geopolitičnih razmerah ali domači politiki. Saj veste, profesor Ihan je bil vedno zelo kritičen, sploh kar se tiče zdravstva, njegovi pogledi pa so bili vedno zelo zanimivi. Vedno je z drugega zornega kota podal svoje mnenje in običajno je bila potem v petek ta naša debata v *Delu* napisana, kar nas je vedno po svoje veselilo. Včasih smo ga morda še nekako spodbudili ali mu dali kakšno misel, on pa je to znal vedno tako lepo ubesediti,« je dodala.

Izjemni zdravnik, učitelj in mentor

»Profesor Ihan je bil izjemen zdravnik, mikrobiolog, učitelj in mentor. Bil je znanstvenik, ki je s človeško in intelektualno širino navdihoval številne generacije. S

Zapuščina Alojza Ihana, ki je bil od leta 2018 Delov kolumnist, ostaja v znanju, ki ga je delil, v ljudeh, ki jih je oblikoval, in v mirnem, razumnem glasu, ki ga bodo pogrešali mnogi. FOTO LEON VIDIC

predanostjo znanosti in medicini je pustil neizbrisen pečat v slovenskem intelektualnem prostoru in širše. Bil je izjemen literat in pronicljiv kritik naše družbe. Bil je naš sodelavec in prijatelj. Prek njegovih del in vrednot ga bomo ohranili v trajnem spominu,« je o kolegu zapisal predstojnik ljubljanske infektijske klinike dr. Matjaž Jereb.

»Izgubili smo izjemnega strokovnjaka, predanega učitelja in človeka, ki je znal znanost približati ljudem na način, ki je redkost tudi v akademskem svetu. Za večino od nas je bil več kot le profesor. Kot član komisije pri mojem magistratu je znal združiti strokovnost in človeškost. Ni bil le ocenjevalec, temveč nekdo, ki je znal videti trud, radovednost in potencial,« pa se Ihana spominja infektologinja doc. dr. Mateja Logar z ljubljanske infektijske klinike, ki je poudarila tudi njegovo vlogo med pandemijo.

»Med pandemijo covida-19 je postal eden najpomembnejših glasov razuma. Strokovno in mirno je ozaveščal tako strokovno kot laično javnost o virusu, cepljenju in številnih zmotah, ki so krožile v negotovem času. Njegov ton

je bil vedno umirjen, premišljen in spoštljiv, njegova sporočila pa neomajna v zavezanosti znanosti in odgovornosti do ljudi. Profesor Ihan je bil strokovnjak najvišjega kova, a hkrati izjemno človeški, s številnimi talenti in interesi tudi zunaj medicine. Njegova zapuščina ostaja v znanju, ki ga je delil, v ljudeh, ki jih je oblikoval, in v mirnem, razumnem glasu, ki ga bomo pogrešali.«

Zdravnik, ki je pisal, pisatelj, ki je zdravil

»Profesor Ihan je bil res vsestranska osebnost. Človek, ki je čutil, da mora nekaj več prispevati k družbi, in s svojimi sposobnostmi je res prispeval veliko. Tako kot se je neutrudno angažiral in izpostavil med pandemijo, je bil tudi gonilna sila angažmaja za uvedbo terapije s celicami CAR-T v Sloveniji, skupaj s hematologi. Zelo dobro je spremljal najnovejše znanstvene preboje in večkrat sva se pogovarjala o njih, ne samo z znanstvenega stališča, ampak kaj to pomeni za medicino in zdravljenje ljudi. Po drugi strani pa je znal biološke procese predstaviti zelo razumljivo, v spominu imam še vedno njegovo prisposodobno naprave za pripravo

celic CAR-T kot orjaške bezgavke. Za njim bo ostala velika praznina v medicini,« je o Ihanovem opusu povedal sintezni biolog s Kemijskega inštituta dr. Roman Jerala.

»Alojz Ihan je bil nenavadna ptica slovenske literature, njegova pisava je bila izraz njegove samostojne osebnosti, vedno zatopljene v refleksijo sveta in človeka v njem, a nikoli brez prefinjenega humorja, ki nam je sporočal, da so še tako neizpodbitne resnice tudi vsaj malo relativne. Bil je vsestranski ustvarjalec raznoterih žanrov, od proze in poezije do esejistike. Ko se ozrem po tridesetletni Beletrini zgodbi, se med prvimi spominim na Lojzeta, na njegov roman *Romanje za dva in psa*, ki je zaznamoval naše začetke, in seveda na njegovega *Tihotapca*, ki je izšel ob zadnjem knjižnem sejmu. Lojze je v pogosto vase zaprt literarni svet prinašal svežino, neobremenjenost in neko posebno zavezanost literaturi, ki ni izhajala iz identitetnih, kaj šele kariernih vzgibov. Bil je zdravnik, ki je pisal, in pisatelj, ki je zdravil,« pa je o razsežnostih Ihanovega delovanja zunaj zdravniškega poklica dejal nekdanji direktor založbe Beletrina Mitja Čander.

Alojz Ihan (1961–2026)

»Duša ne potrebuje oči, ki jo gledajo, niti čutov, ki jo čutijo, niti besed, ki jo opisujejo. Zato preprosto je in ostane tudi, ko izgine vse, kar je odvisno od pogleda ali čutenja ali besed. In zato edina ne more zares umreti.«

ALOJZ IHAN, ČAS NESMRTNOSTI

Zdravniška skupnost se z veliko žalostjo poslavlja od prof. dr. Alojza Ihana, dr. med., zdravnika, imunologa, profesorja, pisatelja in dolgoletnega glavnega ter odgovornega urednika strokovne revije *Isis*. Slovenska medicina je izgubila izjemnega strokovnjaka, javnost pa pronicljivega razlagalca znanosti in sveta.

Prof. dr. Ihan je bil redni profesor mikrobiologije in imunologije na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani ter predstojnik Katedre za mikrobiologijo in imunologijo. Kot vodja Oddelka za imunologijo na Inštitutu za mikrobiologijo in imunologijo ter vodja obrata za proizvodnjo celic CAR-T je pomembno zaznamoval razvoj sodobne imunologije in klinične mikrobiologije v Sloveniji. Njegovo

strokovno delo je obsegalo diagnosticiranje prirojenih okvar imunskega sistema in razvoj naprednih celičnih terapij za zdravljenje raka.

Po diplomi na Medicinski fakulteti v Ljubljani leta 1987 je svojo poklicno pot začel na Inštitutu za

Od leta 1995 je redno objavljал tudi poljudnoznanstvene članke, eseje in razmisleke o medicini, zdravstvu ter družbi v osrednjih slovenskih medijih.

mikrobiologijo. Raziskovalno se je izpopolnjeval tudi v tujini, med drugim na Nacionalnem inštitutu za raziskave raka v Genovi ter na Armed Forces Radiobiology Research Institutu v Bethesda v ZDA. Doktorat medicinskih znanosti je pridobil leta 1993, leta 1997 pa postal specialist klinične mikrobi-

ologije. Leta 2006 je bil izvoljen v naziv rednega profesorja.

Kot pedagog je generacijam študentov medicine, farmacije, biotehnologije in kemije približeval zapleten svet imunskega sistema. Predaval je na številnih dodiplomskih in podiplomskih programih ter mentoriral vrsto diplomskih in doktorskih nalog. S svojo znanstveno radovednostjo, intelektualno širino in jasno mislijo je navdihoval mlade raziskovalce in zdravnike.

Njegova bibliografija obsega več kot 1500 enot, med njimi več kot 120 člankov v mednarodnih znanstvenih revijah ter 18 univerzitetnih učbenikov. Pomemben del njegovega opusa so tudi poljudnoznanstvene knjige, s katerimi je zapletene zakonitosti imunskega sistema približal širši javnosti.

Alojz Ihan pa je bil mnogo več kot le vrhunski znanstvenik. Bil je tudi pesnik, pisatelj in esejist, ki je z literarno občutljivostjo raziskoval meje med znanostjo, človekom in družbo. Njegovo literarno delo obsega pesniške zbirke, romane in eseje, za katere je prejel številne

nagrade, med njimi nagrado Prešernovega sklada. Od leta 1995 je redno objavljал tudi poljudnoznanstvene članke, eseje in razmisleke o medicini, zdravstvu ter družbi v osrednjih slovenskih medijih, zlasti v časopisu *Delo*.

Med epidemijo covid-19 je postal eden najpomembnejših glasov znanstvenega razuma v slovenski javnosti. Z mirno, argumentirano in razumljivo razlago je pomagal ljudem razumeti delovanje virusov, pomen cepljenja in širše družbene razsežnosti epidemije. Za svoje izjemno delo na področju komuniciranja znanosti je leta 2021 prejel naziv komunikator znanosti, ki ga podeljuje Slovenska znanstvena fundacija.

Posebno mesto v njegovem delovanju ima tudi revija *Isis*, ki jo je skoraj 15 let vodil kot njen glavni in odgovorni urednik. Pod njegovim uredniškim vodstvom je revija ostajala prostor preiščljivega strokovnega dialoga, odprtosti za razmislek in širšega razumevanja medicine v družbi. Njegova uredniška vizija je združevala znanstveno natančnost z intelektualno

širino, kar je reviji dalo poseben značaj in ugled.

Prof. dr. Alojz Ihan je bil izjemno radoveden in pronicljiv mislec, ki je svet razumel z znanstveno natančnostjo in humanistično občutljivostjo. V javnih nastopih je vedno ohranjal spoštljiv ton, razumljivost in zavezanost resnici, zaradi česar je bil med ljudmi prepoznan kot zaupanja vreden sogovornik.

Njegova zapuščina ostaja zapisana v znanstvenih člankih, knjigah, literarnih delih in v generacijah študentov ter kolegov, ki jih je navdihoval. Ostaja tudi v prostoru razuma, dialoga in znanstvene integritete, ki ga je s svojim delom pomagal graditi. Na Zdravniški zbornici Slovenije smo mu hvaležni za njegovo dolgoletno delo, za predanost reviji *Isis* in za prispevek k razvoju slovenske medicine ter javnega razumevanja znanosti. Prof. dr. Alojz Ihan bo ostal v spominu kot izjemen zdravnik, učitelj, urednik, pisatelj in mislec.

Hvala, profesor Ihan, za vaš neprecenljivi prispevek medicini, znanosti in naši skupnosti.

ZDRAVNIŠKA ZBORNICA SLOVENIJE